

הגדה של פסח

שנת התש"ה

HAGGADAH
DE
PESSAH

ALEXANDRIE
EGYPTE

בְּרִיקַת חָמֵץ

Recherche du pain levé.

ליל ארבעה עשר בניסן מיד אחר ערבית קודם שיתחיל שום מלאכה וקודם שיאכל הבדיקה יתחיל ללמוד יבדוק החמץ שבשיתו בנר של שעות קמנה בחורים ובסדקים ובכל מקום שמכניסין שם חמץ. וקודם יאמר :

Service du soir, la veille du 14 Nissan.

Après la prière du soir, Arbit, toute occupation, manger ou étudier est interdite. avant la recherche du pain levé. En s'éclairant d'une chandelle on recherche partout ou l'on porte quelquefois du pain levé, et on doit pousser ces recherches jusque dans les trous et les coins. Auparavant on dit :

Sois loué, Éternel, notre Dieu, Roi de l'Univers, qui nous as sanctifiés par tes commandements et nous as ordonné de faire disparaître le pain levé (de notre domicile).

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ
מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר
קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל
בִּיעוּר חָמֵץ :

אחרי שגמר הבדיקה יבטל ויאמר :

Après avoir terminé la recherche on dit :

Que tout le levain, que tout le pain levé qui se trouve en quelque lieu de ma dépendance, que je n'ai pas fait disparaître, soit nul et considéré comme la poussière de la terre.

כֹּל הַחַמֵּץ הַזֶּה
בְּרִשׁוֹתַי דָּלָה חֲזִיתָה
וְדָלָה בְּעֶרְתָּהּ לְהוֹיֵב מִן
וְחָשִׁיב כְּעֶפְרָא דְאַרְעָא :

הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח

שנת התש"ה

HAGGADAH DE PESSAH

ALEXANDRIE
EGYPTE

קידוש של פסח

קדש

מוזנין כום ראשונה — On verse le premier verre

בשבת מתחילין כאן :

Si c'est un vendredi soir, on commence par les versets suivants.

בלחש ויהי ערב ויהי בקר (à voix basse)

C'était le sixième jour. Et le ciel et la terre et tout ce qu'ils renferment étaient terminés. Le septième jour Dieu avait achevé son œuvre, et il se reposa le septième jour de tout ce qu'il avait fait. Dieu bénit le septième jour et le sanctifia, car en ce jour le Seigneur se reposa de toutes les œuvres qu'il avait créées.

יום הששי ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות:

בחול מתחילין כאן :

Si c'est un jour de la semaine on commence ainsi :

אלה מועדי יהוה מקראי קדש אשר תקראו אתם במועדם:

סברי מרנן

Sois loué, Éternel, notre Dieu, Roi de l'univers, qui as créé le fruit de la vigne.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

קידוש של פסח

Sois loué, Éternel, notre Dieu, roi de l'univers, qui nous as choisis entre tous les peuples, qui nous as distingués entre toutes les nations, et nous as sanctifiés par tes commandements.

Et dans ton amour pour nous, ô Éternel, notre Dieu, tu nous as donné le (Sabbath pour le repos) des fêtes pour la joie et des époques solennelles pour l'allégresse: tu nous as gratifiés (de ce jour de Sabbath et) de ce jour de fête des azymes, époque de notre délivrance, jour que (dans ton amour) tu as consacré à une sainte convocation en mémoire de la sortie d'Égypte; car c'est nous que tu as choisis entre tous les peuples et que tu as sanctifiés; tu nous as donné avec joie et satisfaction (avec amour et bienveillance le Sabbath et) de saintes solennités. Sois loué Éternel qui santifies (le Sabbath) Israël et les fêtes solennelles.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם. אשר בחר בנו מכל עם. ורוממנו מכל לשון. וקדשנו במצותיו. ותתן לנו יי אלהינו באהבה (לשבת שבתות למנוחה) מועדים לשמחה. חגים וזמנים לששון. את יום (השבת הנה ואת יום) החג המצות הזה. ואת יום טוב מקרא קדש הזה זמן חרותנו (באהבה) מקרא קדש זכר ליציאת מצרים. כי פנו בחרת ואותנו קדשת מכל העמים. (לשבת השבת) ומועדי קדשך (לשבת באהבה) וברצון בשמחה ובששון הנחלתנו: ברוך אתה יי מקדש (לשבת השבת) ישראל והזמנים:

מקדש (לשבת השבת) ישראל והזמנים:

וּרְחַץ

Le chef de la famille se lave les mains, mais ne récite pas de bénédiction.

בְּרַפֵּס

Le chef de la famille prend un peu de céleri, le trempe dans du vinaigre ou de l'eau salée et dit :

ברוך Loué sois-tu, Eternel, notre Dieu, roi de l'univers, qui as créé les fruits de la terre.

Après en avoir mangé, il en distribue aux assistants qui récitent la même bénédiction

יַחַץ

Puis il prend la moitié de la Mazzah du milieu et la met de côté; elle sera mangée comme אפיקומן à la fin du repas.

מַגִּיד

On enlève la viande et l'œuf du plat, qu'on soulève en récitant ce qui suit :

הִנֵּה Voici le pain de misère que nos pères ont mangé en Egypte. Que celui qui a faim vienne et mange avec nous; que l'indigent vienne et célèbre la Pâque avec nous. Cette année nous sommes encore dans ce pays-ci, l'année prochaine nous serons dans le pays d'Israël; cette année nous sommes esclaves, l'année prochaine nous serons des hommes libres.

הַשְּׁתָּא הָכָא עֲבָדִי. לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא

דְּיִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרִין :

הָאֵל לַחֲמַא עֲנִיָּא. דִּי
אֶכְלוּ אֲבֹהֵתָנָא

בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם. כָּר

דְּכַפִּין יִירְתִי וְיִכּוּל. כָּל

דְּצָרִיךְ יִירְתִי וְיִפְסַח.

הַשְּׁתָּא הַבָּאָה. לְשָׁנָה

הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל.

הַשְּׁתָּא הָכָא עֲבָדִי. לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא

דְּיִשְׂרָאֵל בְּנֵי חוֹרִין :

במוצאי שבת אומרים :

Si la fête commence à l'issue du Sabbath, on dit :

ברוך Sois loué, Eternel, notre Dieu, Roi de l'univers qui as créé la lumière.

ברוך Sois loué, Eternel, notre Dieu, Roi de l'univers, qui distingues le sacré du profane, sépare la lumière des ténèbres, Israël des autres peuples; le septième jour (jour de repos) des jours ouvrables. Tu distingues aussi la sainteté du Sabbath de celle des autres fêtes. Tu as santifié le septième jour, après les six jours de création. Aussi tu as séparé et consacré à ton service ton peuple Israël. Sois loué, Eternel, qui sépare le sacré du profane.

ברוך Sois loué, Eternel, notre Dieu, Roi de l'univers, qui nous as conservé la vie jusqu'à ce jour, et nous as fait la grâce d'atteindre l'époque de cette fête solennelle.

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
בוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ :

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם
הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוּץ בֵּין אֹר
לְחוֹשֶׁק. בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים. בֵּין
יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה.
בֵּין קֹדֶשׁ שַׁבָּת לְקֹדֶשׁת יוֹם טוֹב
הַבְּדִלְתָּ. וְאֵת יוֹם הַשְּׁבִיעִי מִשֵּׁשֶׁת יָמֵי
הַמַּעֲשֶׂה הַקֹּדֶשׁת. וְהַבְּדִלְתָּ וְהַקֹּדֶשׁת
אֵת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשׁתְּךָ : בְּרוּךְ
אַתָּה יְיָ הַמְבַדֵּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ :

בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ
הָעוֹלָם שֶׁהַחַיִּינוּ וְקִיַּמְנוּ
וְהִגִּיעְנוּ לְזֶמַן הַזֶּה :

main puissante et son bras étendu. Si le Saint, béni soit-il! ne nous avait pas fait cette faveur, nous serions encore, nous, nos enfants et nos petits-enfants, sous le joug des Pharaons. Et, fussions-nous tous des sages, des hommes intelligents, des hommes d'expérience et instruits dans la loi, nous ne devons pas moins nous entretenir des miracles de la sortie d'Égypte, et celui qui en parle souvent est digne d'éloge.

מַצּוֹה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם.
וְכֵן הַמְרַבֵּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הָרִי
זֶה מִשְׁבַּח:

Rabbi Eliézer, Rabbi Josué, Rabbi Elazar, fils d'Azariah, Rabbi Akiba et Rabbi Tarphon, s'entretenaient de la sortie d'Égypte pendant cette nuit de Pâque. Ils en parlaient encore lorsque leurs disciples vinrent et dirent; «Maître, le jour

אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֻקָּה
וּבְזִרְוֹעַ נְטוּיָה. וְאֵלֹהֵינוּ
הוֹצִיא תְּקוּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם,
עַדִּיּוֹן אֲנֵנוּ וּבְנֵינוּ וּבְנֵי
בְנֵינוּ מִשְׁעַבְדִּים הָיִינוּ
לְפָרַעַה בְּמִצְרַיִם. וְאִפְּלוּ
כָּלֵנוּ חֲכָמִים כָּלֵנוּ נְבוֹנִים
כָּלֵנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה.

מַעֲשֵׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר
וּרְבִי יְהוֹשֻׁעַ וּרְבִי אֶלְעָזָר
בֶּן עֲזַרְיָה וּרְבִי עֲקִיבָא
וּרְבִי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין
בְּבְנֵי בָרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִים

On remplit le second verre et le plus jeune des assistants pose les quatre questions suivantes :

מַה מֵהַמַּצֹּת הַזֵּה נִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה
עִסְתָּהּ מִכָּל הַלַּיְלוֹת?
מֵשֶׁבֶט הַלַּיְלוֹת אֵין אֲנֵנוּ
מִמְּבֻלִין אִפְּלוּ פַעַם אַחַת,
וְהַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פַעַמִּים.
מֵשֶׁבֶט הַלַּיְלוֹת אֲנֵנוּ
אוֹכְלִין חֶמֶץ אוֹ מִצָּה,
וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כָּלוּ מִצָּה:
מֵשֶׁבֶט הַלַּיְלוֹת אֲנֵנוּ
אוֹכְלִין שְׂאֵר יִרְקוֹת,
וְהַלַּיְלָה הַזֶּה מְרוּר:
מֵשֶׁבֶט הַלַּיְלוֹת אֲנֵנוּ אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין בֵּין
יּוֹשְׁבֵינָם וּבֵין מְסֻבִּין.
וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כָּלֵנוּ מְסֻבִּין:

מַה מֵהַמַּצֹּת הַזֵּה נִשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה
עִסְתָּהּ מִכָּל הַלַּיְלוֹת?
מֵשֶׁבֶט הַלַּיְלוֹת אֵין אֲנֵנוּ
מִמְּבֻלִין אִפְּלוּ פַעַם אַחַת,
וְהַלַּיְלָה הַזֶּה שְׁתֵּי פַעַמִּים.
מֵשֶׁבֶט הַלַּיְלוֹת אֲנֵנוּ
אוֹכְלִין חֶמֶץ אוֹ מִצָּה,
וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כָּלוּ מִצָּה:
מֵשֶׁבֶט הַלַּיְלוֹת אֲנֵנוּ
אוֹכְלִין שְׂאֵר יִרְקוֹת,
וְהַלַּיְלָה הַזֶּה מְרוּר:
מֵשֶׁבֶט הַלַּיְלוֹת אֲנֵנוּ אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין בֵּין
יּוֹשְׁבֵינָם וּבֵין מְסֻבִּין.
וְהַלַּיְלָה הַזֶּה כָּלֵנוּ מְסֻבִּין:

On découvre les Mazzoth et les assistants répondent ce qui suit :

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרַעַה
בְּמִצְרַיִם וַיּוֹצֵא אֲנֵנוּ יְהוָה
עֲבָדִים
Nous avons été
esclaves des Pharaons en
Égypte, et l'Éternel, notre
Dieu, nous a délivrés par sa

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפָרַעַה
בְּמִצְרַיִם וַיּוֹצֵא אֲנֵנוּ יְהוָה

Béni soit l'Éternel, béni soit-il! béni soit celui qui a donné la loi à son peuple d'Israël.

L'écriture parle de quatre sortes d'enfants, dont nos sages ont ainsi défini le caractère.

Le Sage, le Méchant, le Simple et l'Innocent (celui qui ne sait rien dire).

יָדַע לְשֹׂאֵל :

Premier enfant, le Sage. Il dit :

«Quels sont les lois et commandements que l'Éternel, notre Dieu, vous a donnés? (Veuillez m'instruire, mon père)»

Et le père explique la cérémonie de Pâque, et raconte à son fils que nous avons été esclaves en Égypte, que Dieu nous a délivrés miraculeusement. Il l'instruit des préceptes sur l'agneau pascal, et lui apprend qu'après en avoir mangé le repas doit être terminé.

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם . בְּרוּךְ הוּא . בְּרוּךְ שְׁנַתָּן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל . בְּרוּךְ הוּא : כְּנֶגֶד אַרְבַּעַּה בָּנִים דְּבִרְהַ תּוֹרָה . אֶחָד חָכֵם . וְאֶחָד רָשָׁע . וְאֶחָד טָמֵם . וְאֶחָד שִׂיחֵינּוּ יוֹדַע לְשֹׂאֵל :

חָכֵם מָה הוּא אוֹמֵר . מָה הָעֵדוּת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יי אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם . אֵף אֶתָּה אֲמֹר-לוֹ כְּהַלְכוֹת הַפֶּסַח אֵין מִפְּטוּרִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמֵן :

commence à poindre, il est temps de dire le Shema». הלילה. עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית .

Rabbi Elazar, fils d'Azariah, dit: J'ai près de soixante-dix ans et je n'ai jamais pu obtenir que le récit de la sortie d'Égypte fût fait pendant la nuit avant que Ben Zoma l'eût déduit d'un passage de l'Écriture où il est dit: *Afin que tu rappelles le jour de la sortie d'Égypte tous les jours de ta vie.* Les jours de ta vie, cela signifie les jours; tous les jours de ta vie, signifie le jour et la nuit. Les docteurs ont dit: *Les jours de ta vie* désigne ce monde, tous les jours de ta vie désigne les temps messianiques.

אמר רבי אלעזר בן עזריה . הרי אני כבן שבעים שנה . ולא זכותי שתאמר יציאת מצרים . בלילות . עד שדרשה בן זומא שנאמר למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך : ימי חייך הימים . כל ימי חייך הלילות . וחכמים אומרים ימי חייך העולם הזה . כל ימי חייך . להביא לימות המשיח :

regarde, il suit son père des yeux, mais il ne sait pas questionner. Le père doit commencer avec lui, et lui dire de façon à être compris: «Nous faisons ceci pour remercier Dieu de ce qu'il a fait pour nous lors de notre sortie d'Égypte.

On pourrait croire qu'il faut s'entretenir de la sortie d'Égypte dès le premier jour du mois de Nissan; mais les sages ont déduit des paroles de l'Écriture que ce récit ne doit se faire qu'alors qu'il y a des azymes et des herbes amères placés devant nous, c'est-à-dire dans la nuit du quatorze au quinze du mois.

שְׁמֵצָה וּמְרוֹר מִנְחִים לְפָנֶיךָ :

Dans l'origine, nos ancêtres étaient idolâtres, mais Dieu nous a initiés à son culte. Josué a dit au peuple: «Voici ce que dit l'Éternel, Dieu d'Israël: Vos ancêtres ont demeuré au delà du fleuve, tels une Tharé, père d'Abraham et Nachor, et ils ser-

וְהַגְדַת לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה
יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם :

יְכוּל מֵרֵאשִׁי הַיּוֹם
תִּלְמֹד לֵאמֹר בַּיּוֹם הַהוּא.
אִי בַּיּוֹם הַהוּא יְכוּל
מִבְּעוֹד יוֹם. תִּלְמֹד לֵאמֹר
בְּעִבּוֹר זֶה. בְּעִבּוֹר זֶה לֹא
אָמַרְתִּי אֱלֵא בְּשַׁעַר

תִּחְלָה עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה
זָרָה הָיוּ אֲבוֹתֵינוּ
וְעַכְשָׁיו קָרְבָנוּ הַמְּקוֹם
לְעִבּוֹדָתוֹ . שְׁנַיִם אָמַר
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֵל כָּל

Deuxième enfant, le Méchant. Il dit :

«Quelles cérémonies faites-vous là?» Vous! pas lui.

Le père lui répond sur le même ton: «C'est pour remercier Dieu de ce qu'il a fait pour moi lors de la sortie d'Égypte.»

Pour moi et pas pour lui. S'il avait été esclave en Égypte, il n'eût pas été délivré: les méchants sont indignes de la liberté.

לֵי וְלֹא לוֹ . אֵלֹהֵי הָיָה שָׁם . לֹא הָיָה נִגְאָל :

Troisième enfant, le Simple.

Son intelligence n'est pas encore développée; il veut s'instruire, mais il ne sait pas s'exprimer convenablement, et il dit: «Qu'est ceci?»

Le père se met à sa portée et lui fait comprendre que nous avons été esclaves en Égypte, et que, Dieu ayant fait de grands miracles pour nous délivrer, nous célébrons cette fête pour lui témoigner notre reconnaissance.

Quatrième enfant, l'Innocent.

Celui-ci ne sait rien dire,

שָׁע מָה הוּא אוֹמֵר .
מָה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת
לָכֶם . לָכֶם וְלֹא לוֹ . וְלִפְנֵי
שְׁהוֹצִיִּיא אֶת עַצְמוֹ מִן
הַכֶּלֶל כְּפָר בְּעֶקֶר . וְאַף
אֶתֶּה הִקְהֵה אֶת שְׁנֵי
וְאָמַר לוֹ בְּעִבּוֹר זֶה עָשָׂה
יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרַיִם .

מָה הוּא אוֹמֵר. מָה
זֹאת וְאֵמַרְתָּ אֵלָיו
בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְהוָה
מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים :

שְׂאִינוּ יוֹדַע לְשֹׂאֵל אֶת
פֶּתַח לוֹ . שְׁנַיִם אָמַר

«Il fut dit à Abraham: Apprends que tes descendants seront exilés pendant quatre cent ans dans un pays qui ne sera pas le leur, ils y seront persécutés et réduits en esclavage; mais la nation qui les aura opprimés sera jugée et punie, et tes enfants sortiront de ce pays triomphants et chargés de grandes richesses.

וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר יַעֲבֹדוּ דָן אַנְכִי וְאַחֲרָי
כֵּן יֵצְאוּ בְּרֵכֶשׁ גָּדוֹל:

מכסין את המצות ומנביהין את הכוס ואומרין בקול רם:
On prend le verre en main, et l'on dit à haute voix:

C'est la divine Providence qui nous a toujours protégés, nos pères et nous; car ce n'est pas un ennemi seul qui s'est élevé contre nous pour nous détruire. Dans tous les siècles il s'est trouvé des tyrans acharnés à notre perte; mais le Saint, béni soit-ill! nous a toujours préservés de leurs fureurs.

אֲבֵינוּ בְּבְרִית בֵּין
הַבְּתָרִים שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר
לְאַבְרָם יְדוּעַ תֵּדַע כִּי
גֵר יִהְיֶה זְרַעְךָ בְּאֶרֶץ
לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנּוּ
אֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה:

וְהָיָה שֶׁעַמְדָה
לְאַבוֹתֵינוּ וְלָנוּ. שְׁלֹא
אֶחָד בְּלִבָּר עָמַד עָלֵינוּ
לְכַלּוֹתֵנוּ. אֱלֹהֵי שְׁבָכָל
דְּוֹר וְדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ
לְכַלּוֹתֵנוּ. וְהַתְּקוּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מִצִּילֵנוּ מִיָּדָם:

vaient des dieux étrangers.» Et j'ai pris votre père Abraham au delà du fleuve et je l'ai conduit dans le pays de Canaan. Je lui ai donné une nombreuse postérité, je lui ai donné Isaac; à Isaac j'ai donné Jacob et Ésaü. Ésaü a hérité du mont Seïr, Jacob et ses enfants sont descendus en Égypte.

הָעַם כֹּה־אָמַר יי אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנְּהַר
יֵשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵעוֹלָם
תָּרַח אָבִי אַבְרָהָם וְאָבִי
נְחֹר וַיַּעֲבֹדוּ אֱלֹהִים
אַחֲרִים: וַיִּמְקַח אֶת
אֲבֵיכֶם אֶת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר הַנְּהַר וַיֹּאמֶר
אֹתוֹ בְּכֹל אֶרֶץ כְּנָעַן וְאַרְבֶּה אֶת זְרַעוֹ
וְאֶתֵן לוֹ אֶת יִצְחָק וְאֶתֵן לְיִצְחָק אֶת יַעֲקֹב
וְאֶת עֵשָׂו וְאֶתֵן לְעֵשָׂו אֶת הַר שֵׁעִיר לְרִשְׁתָּהּ
אֹתוֹ וַיַּעֲקֹב וּבְנָיו יָרְדוּ מִצְרָיִם:

Béni soit celui qui garde fidèlement ses promesses à Israël, béni soit-ill! Louanges au Saint qui a compté les années pour accomplir exactement ce qu'il a promis à notre père Abraham lors de l'alliance entre les morceaux, ainsi qu'il est écrit:

בְּרוּךְ שׁוֹמֵר הַבְּטָחָתוֹ
לְיִשְׂרָאֵל בְּרוּךְ הוּא.
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִחֲשֵׁב אֶת הַקֶּץ לַעֲשׂוֹת
כְּמוֹ שֶׁאֵמַר לְאַבְרָהָם

à tes serviteurs de séjourner dans le pays de Goschen.»
Avec sa famille —, ainsi qu'il est écrit : Tes ancêtres sont allés en Égypte au nombre de soixante-dix, et maintenant vous êtes aussi nombreux que les étoiles du ciel.

Ily devint le chef d'une nation —, cela veut dire que les Israélites n'ont pas renoncé à leur nationalité en Égypte.

Puissante —, ainsi qu'il est écrit : Les enfants d'Israël se multiplièrent, devinrent puissants, et le pays en fut rempli.

Et nombreuse —, ainsi qu'il est dit : Je t'ai multipliée comme l'herbe des champs, tu croissais, tu étais pleine de charmes...

פַּרְעֹה לָגוּר בְּאֶרֶץ בְּאֵנוּ
 כִּי אִין מִרְעָה לְצֹאן אֲשֶׁר
 לְעִבְדֶיךָ כִּי כָבֵד הָרַעַב
 בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְעַתָּה יֵשְׁבוּ
 נָא עִבְדֶיךָ בְּאֶרֶץ גִּשְׁן׃
 בְּמַתִּי מֵעַט כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ
 אֲבוֹתֶיךָ מִצְרֵימָה וְעַתָּה
 שְׂמֵךְ יי אֱלֹהֶיךָ כְּכֹכְבֵי
 הַשָּׁמַיִם לָרֹב׃ וַיְהִי שֵׁם
 לְגוֹי גָּדוֹל מְלֵמֵד שֶׁהָיוּ
 יִשְׂרָאֵל מְצִינִים שֵׁם׃
 וְעַצוֹם. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבְנֵי
 יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבוּ וַיַּעֲצְמוּ בְּמֵאֵד
 מְאֹד וַתִּמְלֵא הָאֶרֶץ אֹתָם׃ וְרַב כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
 רַבְּבָה כְּצִמְחַת הַשָּׂדֶה נִתְתִּיךָ וַתִּרְבִּי וַתִּגְדְּלִי
 וַתְּבוֹאֵי בְּעַדֵי עַדִּים שָׂדִים נְכוֹנוֹ וַיִּשְׁעֲרֶךָ
 צִמְחָה וְאֵת עָרוֹם וְעַרְיָה׃

יניח הכוס ויגלה המצות :

On pose son verre, et l'on continue :

Vois ce que Laban voulait faire à Jacob notre père. Pharaon ne vouait à la mort que les enfants mâles, Laban voulait tout anéantir. Il est écrit : «L'Araméen voulait perdre mon père, mon père se retira en Égypte, il y séjourna avec sa famille et devint le chef d'une nation puissante et nombreuse.»

אֵל וְלָמַד מִדָּה בִּיקָשׁ
 לְבֶן הָאֶרְמִי לַעֲשׂוֹת
 לַיַּעֲקֹב אָבִינוּ שֶׁפִּרְעֹה
 לֹא גָזַר אֱלֹא עַל הַזְּכָרִים
 וְלְבֶן בִּיקָשׁ לַעֲקוֹר אֶת
 הַכָּל שֶׁנֶּאֱמַר יֶאֱרַמִּי
 אֲבִד אָבִי וַיֵּרַד מִצְרֵימָה וַיִּגַּר שֵׁם בְּמַתִּי
 מֵעַט וַיְהִי שֵׁם לְגוֹי גָּדוֹל עָצוֹם וְרַב׃

Il se rétira en Égypte — par ordre de Dieu.

Il y séjourna —, cela veut dire que Jacob n'est pas descendu en Égypte pour s'y fixer, mais pour y séjourner; aussi les frères de Joseph dirent-ils à Pharaon : «La famine est grande dans le pays de Canaan, nous n'y trouvons plus de pâturages pour nos troupeaux; permets

וַיֵּרַד מִצְרֵימָה אָנוּם עַל
 פִּי הַדְּבָר . וַיִּגַּר שֵׁם
 מְלֵמֵד שְׁלֵלָה יָרַד יַעֲקֹב
 יֵאֱבִינוּ לְהַשְׁתַּקֵּעַ
 בְּמִצְרַיִם אֱלֹא לְגוֹר שֵׁם.
 שֶׁנֶּאֱמַר וַיֵּאֱמְרוּ אֶל

Nous invoquâmes l'Éternel, le Dieu de nos pères. L'Éternel nous exauça; il vit notre douleur, nos tourments et notre misère.

וְנִצַּעַק אֵל יי אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע יי אֶת-
קוֹלֵנוּ וַיִּרְא אֶת-עֲנִינֵנוּ
וַיֵּאֵת עֲמָלָנוּ וְאֶת-לְחֻצְנוּ:

Nous invoquâmes l'Éternel —, ainsi qu'il est dit: Longtemps après ces événements, le roi d'Égypte mourut, et les persécutions contre les enfants d'Israël redoublèrent de violence. Les plaintes, les cris et les gémissements des opprimés montèrent jusqu'au trône de l'Éternel.

L'Éternel nous exauça —, ainsi qu'il est dit: Dieu se souvint de son alliance avec Abraham, Isaac et Jacob.

Il vit notre douleur —, c'est la séparation des époux, ainsi qu'il est écrit: L'Éternel vit l'état où se trouvaient les enfants d'Israël, il reconnut qu'ils étaient di-

וְנִצַּעַק אֵל יי אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ . כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים הָהֵם
וַיָּמָת מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיֵּאֲנֹחוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבֹדָה
וַיִּזְעֲקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֵל
הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה:
וַיִּשְׁמַע יי אֶת קוֹלֵנוּ . כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים
אֶת נַאֲקָתָם וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים
אֶת בְּרִיתוֹ אֶת-אַבְרָהָם
אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב:

Les Égyptiens nous maltraitèrent, nous opprimèrent et nous imposèrent des travaux pénibles.

Ils nous maltraitèrent —, ainsi qu'il est dit: Les Israélites deviennent trop nombreux, il faut user de ruse pour mettre un terme au développement de cette puissance; car, s'il survenait une guerre, ils pourraient se joindre à nos ennemis, nous battre et quitter le pays.

Nous opprimèrent —, ainsi qu'il est dit: On imposa des chefs pour les tourmenter, et ils furent forcés de construire les villes fortifiées de Pithom et Ramsès.

Nous imposèrent des travaux pénibles —, ainsi qu'il est dit: Les Égyptiens firent travailler les enfants d'Israël avec rigueur.

וַיִּרְעוּ אוֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם
וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ
עֲבֹדָה קָשָׁה:
וַיִּרְעוּ אוֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר . הִבֵּה
נִתְחַכְמָה לוֹ פֶּן-יִרְבֶּה
וְהָיָה כִּי תִקְרָאנָה
מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם הוּא
עַל שׁוֹנְאֵינוּ וְנִלְחַם בָּנוּ
וְעָלָה מִן הָאָרֶץ : וַיַּעֲנוּנוּ
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר . וַיִּשִׂמוּ
עָלָיו שָׂרֵי מַסִּים לְמַעַן
עַנּוֹתוֹ בְּסִבְלוֹתָם וַיִּבְּן
עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפָרְעָה אֶת
פִּירָתָם וְאֶת רַעְמִסִּם: וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה
קָשָׁה כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲבִידוּ מִצְרַיִם אֶת-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּפָרְךְ: